

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФРАНЧАЙЗИНГУ В УКРАЇНІ

Гайдей Марія, ст. IV-го курсу, гр. ОПвн-41
Науковий керівник – к.е.н. Дончак Л.Г.
Вінницький інститут економіки

На сьогоднішній день особливе місце в вітчизняній економічній системі і в житті суспільства відводиться саме малому бізнесу, адже він формує конкурентне середовище, є одним із засобів подолання диспропорції на окремих сегментах ринку, активізації інноваційної діяльності, скорочення безробіття. Проте, незважаючи на низку переваг, основним недоліком функціонування малих підприємств й надалі залишається нестача фінансових ресурсів для розширення та підтримки своєї діяльності. Одним із шляхів вирішення цієї проблеми є розвиток системи взаємовигідних партнерських відносин – франчайзингу.

Вивченням питань франчанзингу займалися такі зарубіжні науковці, як: Ж. Дельтей, Ф. Котлер, М. Мендельсон, Я. Мюррей. А також вітчизняні, серед яких варто відзначити Г.Андрущака, В. Денисюка, О. Ногачевський, С. Сосну, Г. Цірат та ін.

Мета статті полягає в дослідженні основних проблем, шляхів їх вирішення та перспектив розвитку франчайзингу як форми організації підприємництва за сучасних умов розвитку економіки України.

За визначенням Міжнародної асоціації франчайзингу, "франчайзинг – це система перманентних відносин, встановлених між франчайзером і франчайзі, в результаті яких знання, імідж, успіхи та методи виробництва й маркетинг пропонуються франчайзі в обмін на взаємне задоволення інтересів" [6]. Тобто по суті, франчайзинг – це форма співпраці між юридично та фінансово незалежними сторонами, в рамках якої одна

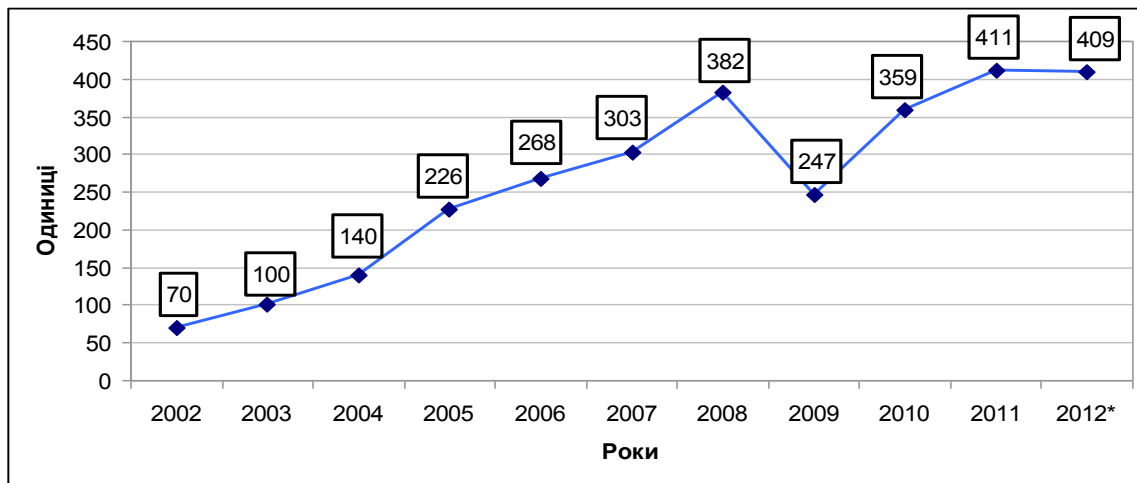
сторона (франчайзер), що володіє успішним бізнесом, відомою торговою маркою, ноу-хау, комерційними таємницями, репутацією та іншими нематеріальними активами, дозволяє іншій стороні (франчайзі) користуватися цією системою на визначених умовах.

В Україні поняття франчайзингу є порівняно новим явищем, не зважаючи на те, що у розвинених країнах його вже давно використовують як засіб забезпечення потреб населення у різних послугах. Тому перші франчайзингові мережі в Україні створювали саме зарубіжні підприємства. Так, в 1993 році почала працювати перша франчайзингова точка міжнародної інформаційної системи "Компас" (Нідерланди), дещо пізніше на ринку з'явився McDonald's. Українські підприємства перші франчайзингові точки почали відкривати з 1993 року (піцерія "Pizza Selentano" від української компанії "Системи швидкого харчування").

Поширення франчайзингу в Україні пов'язане з цілою низкою переваг, зокрема: створення однорідних підприємств; освоєння нових ринків збуту без істотних капіталовкладень; економія загально-господарських витрат тощо [3].

Сьогодні в Україні ведеться статистика виникнення і розвитку франчайзингових мереж (рис.1). Проаналізувавши динаміку кількості франчайзерів, можна сказати, що в період 2002-2008 рр. спостерігається позитивна тенденція росту їх кількості. З початком економічної кризи (2008-2009 рр.) відбувається різкий спад цього показника. Найбільша чисельність франчайзерів спостерігалась у 2011 році – 411.

Підприємства, що функціонують на умовах франчайзингу, діють у таких основних галузях: торгівля, послуги, громадське харчування, інформація, виробництво, фінанси. Найбільш динамічним з точки зору інвестицій є ринок готельного бізнесу. Цьому значно сприяло проведення Євро 2012 в Україні та бажання власників нерухомості якнайшвидше заповнити власні готелі за рахунок входу у всесвітньовідомі мережі [6].

* Станом на 25.07.2012 р.

Рис. 1 Динаміка кількості франчайзерів в Україні [1]

Водночас франчайзинг є економічно вигідних для держави, оскільки він створює нові робочі місця. Так, кількість персоналу, що працювала у франчайзерів у першому кварталі 2012 р., становила понад 200 тис. осіб [5].

Однак, незважаючи на таку значну кількість переваг, ринок франчайзингу має ряд проблем, що потребують вирішення, зокрема:

1) недосконалість нормативно-правової бази. Наприклад, в США тільки на федеральному рівні створено біля сотні законів, що так чи інакше стосуються франчайзингу, у той час як в Україні відсутній навіть загальний закон про франчайзинг [4];

2) необізнаність українських підприємців з основними принципами ведення бізнесу на умовах франчайзингу та недостатня кількість вітчизняних кваліфікованих спеціалістів у цій сфері;

3) нестабільність та динамічність розвитку національної економіки, відсутність у більшості власників (потенційних франчайзі) необхідного стартового капіталу для входження у франчайзингову систему та труднощі з отриманням кредитів [6].

Для вирішення вище зазначених проблем доцільно:

1) лобіювати у Верховній Раді створення законів про франчайзинг, в яких чітко окреслити всі особливості побудови

франчайзингових відносин та створити орган контролю діяльності ринку франчайзингу;

2) забезпечити доступність кредитування для бажаючих розвивати власну франчайзингову мережу;

3) створити програму навчання для підготовки спеціалістів в сфері франчайзингу, шляхом створення навчально-консультаційних центрів з франчайзингу по всій Україні;

4) розробити урядову програму підтримки малого підприємництва на базі стимулювання франчайзингу та внести зміни до Податкового кодексу України, в якому передбачити створення системи податкових преференцій для франчайзі на початкових етапах формування франчайзингової системи [2].

Отже, підсумовуючи вище сказане, доцільно відмітити, що франчайзинг в Україні є досить перспективним напрямком економічної діяльності. Адже він зосереджує в собі не тільки вітчизняні бренди, але й відомі світові бренди, що, безсумнівно, є кращим стимулом для споживачів продукції або послуг.

Література

1. Асоціація франчайзингу в Україні. Стан ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.franchising.org.ua/page/sostojanie_rynka
2. Демчишак Н.Б., Гамаровська Н.Р. Роль франчайзингу в стимулюванні інвестиційно-іноваційного розвитку економіки України / Н.Б. Демчишак, Н.Р. Гамаровська // Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – Випуск 23.4. – С.209
3. Кузьмін О.Є. Франчайзинг : навч. посібник / О.Є. Кузьмін, Т.В. Мирончук, І.З. Салата, Л.В. Марчук – К.: Знання, 2011. – 214 с.
4. Круглянко А.В. Проблеми та перспективи розвитку франчайзингу в Україні / А.В. Круглянко, А.О. Цибух // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. – 2011. – Випуск III(43). – С.186-188
5. Федерація розвитку франчайзингу в Україні. Стан ринку франчайзингу в Україні в 2011-2012 роках [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://fdf.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=145%3A-2011-2012-&catid=8%3Aarticles&Itemid=11&lang=ua
6. International Franchise Association [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.franchising.org>